

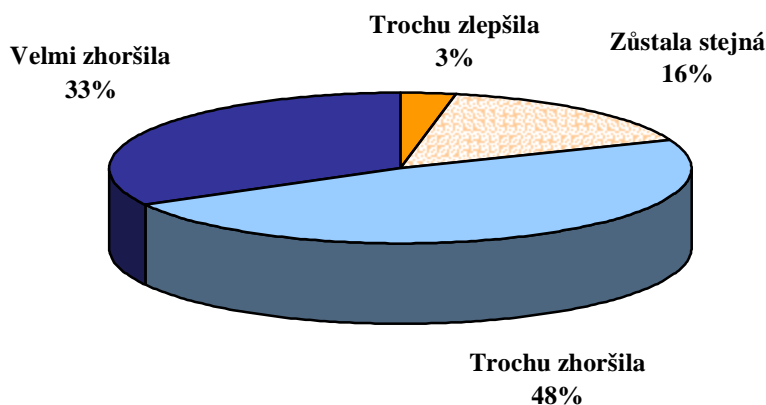
EXISTENCI KRIZE LIDÉ VĚTŠINOU VNÍMAJÍ, VE SVÝCH PENĚŽENKÁCH JI VŠAK ZATÍM PŘÍLIŠ NEPOCÍTILI.

Naprostá většina lidí si je vědoma toho, že na českou ekonomiku dolehla krize. V březnu 2008 hodnotilo ekonomický vývoj v ČR nepříznivě 36 % lidí, v březnu letošního roku činí podíl negativních hodnocení již 81 %. Nepříznivě se na vývoj ekonomiky za uplynulý rok dívají zejména starší skupiny obyvatel, důchodci, lidé, jejichž materiální situace není dobrá, a také občané zastávající levicové názory. Hodnocení finanční situace svých domácností není tak dramatické – deklaruje ho necelá polovina populace a výrazné zhoršení přiznalo zatím jen 10 % lidí. Pro dvě pětiny lidí (43 %) se v průběhu uplynulého roku na finanční situaci jejich domácností nic nezměnilo.

Citovaný výzkum STEM byl proveden na reprezentativním souboru obyvatel České republiky starších 18 let, vytvořeném metodou kvótního výběru, ve dnech 2.-9. 3. 2009.

Česká veřejnost přijala ekonomickou krizi jako nezvratný fakt – naprostá většina lidí (81 %) hodnotí vývoj všeobecné ekonomické situace v naší zemi za uplynulých 12 měsíců nepříznivě. Téměř polovina populace vnímá tuto situaci jako o něco horší, a třetina dokonce jako podstatně horší než před rokem. Nepříznivě hodnotí českou ekonomiku v uplynulém roce rovněž lidé nad 60 let, důchodci a rovněž ti, kteří svou materiální situaci nepovažují za dobrou.

„V porovnání se situací před rokem se všeobecná ekonomická situace v ČR:“

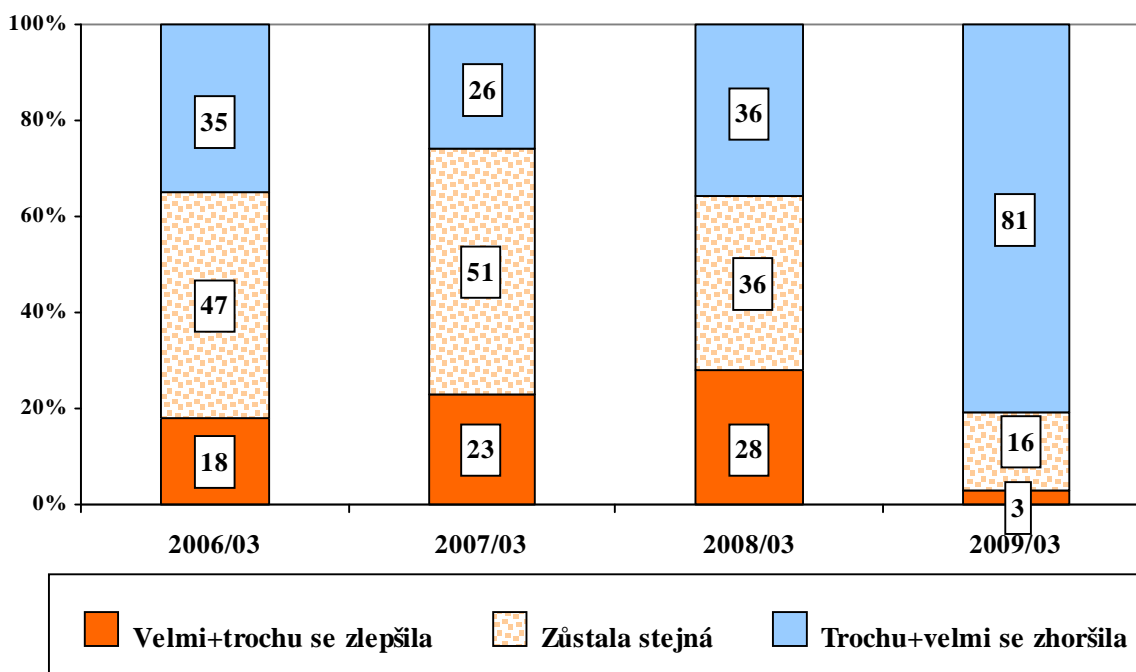
Pramen: STEM, Trendy 3/2009, 1276 respondentů

(Pouze tři respondenti uvedli, že ekonomická situace se za uplynulých 12 měsíců „velmi zlepšila“, tuto skupinu proto do grafu nezařazujeme).

Necelá pětina (16 %) občanů se domnívá, že dnešní ekonomická situace se v porovnání s březnem 2008 nezměnila. Myslí si to především mladí lidé, mezi nimiž se takto vyslovilo 22 % dotázaných, dále lidé s dobrým materiálním zázemím, studenti, odborní pracovníci a podnikatelé. Také pravicově orientovaní občané vidí vývoj ekonomické situace za uplynulý rok příznivěji než občané zastávající levicové názory.

V uplynulých třech letech byly pozitivní názory na vývoj české ekonomiky vždy v menšině, avšak jejich podíl v populaci pozvolna stoupal. Negativní názory na meziroční vývoj ekonomiky se držely pod třetinovou hladinou nebo mírně nad ní. Hodnocení minulého roku je zcela atypické a jednoznačně odráží vnímání dopadů krize na ekonomiku naší země, případně obavy z těchto dopadů. V březnu 2008 hodnotilo ekonomický vývoj v ČR nepříznivě 36 % lidí, v březnu letošního roku činí podíl nepříznivých hodnocení již 81 %. Jestliže v březnu 2008 byla více než čtvrtina Čechů (28 %) přesvědčena o pozitivním vývoji české ekonomiky, pak v březnu 2009 takový názor zastávají pouhá tři procenta lidí.

Názory na meziroční vývoj ekonomické situace v ČR (hodnocený vždy za posledních 12 měsíců) v letech 2006 – 2009 (%)

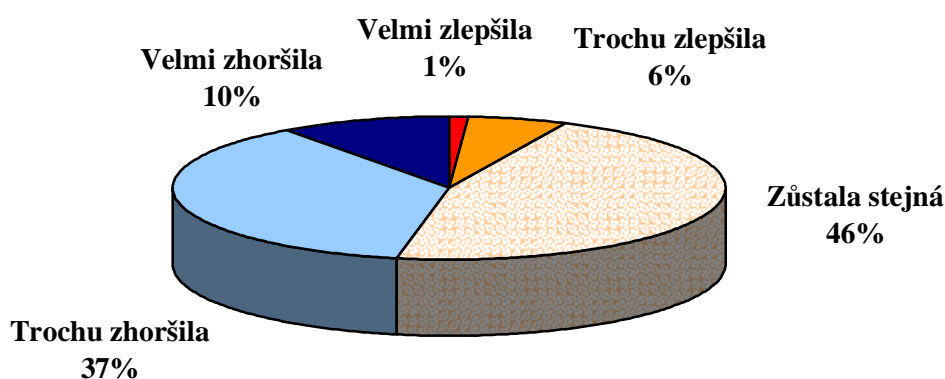

Pramen: STEM, Trendy 03/2006–03/2009

Odpovědi na otázku: „Myslíte si, že se všeobecná ekonomická situace v České republice v porovnání se situací před 12 měsíci: velmi zlepšila; trochu zlepšila; zůstala stejná; trochu zhoršila; velmi zhoršila.“

Ve výzkumech STEM jsou pohledy veřejnosti na makroekonomický vývoj vždy sledovány souběžně s **názory lidí na vývoj finanční situace jejich domácností za uplynulý rok**. Celkově je hodnocení finanční situace domácností příznivější než hodnocení ekonomického vývoje v ČR. Finanční situace se zlepšila u 7 % lidí, pro 43 % občanů zůstala stejná jako v březnu 2008 a necelá polovina lidí (47 %) pokládá svou současnou finanční situaci za horší než před rokem. Výrazné zhoršení své finanční situace za uplynulý rok deklaruje 10 % lidí.

V porovnání se situací před rokem se finanční situace Vaší domácnosti:

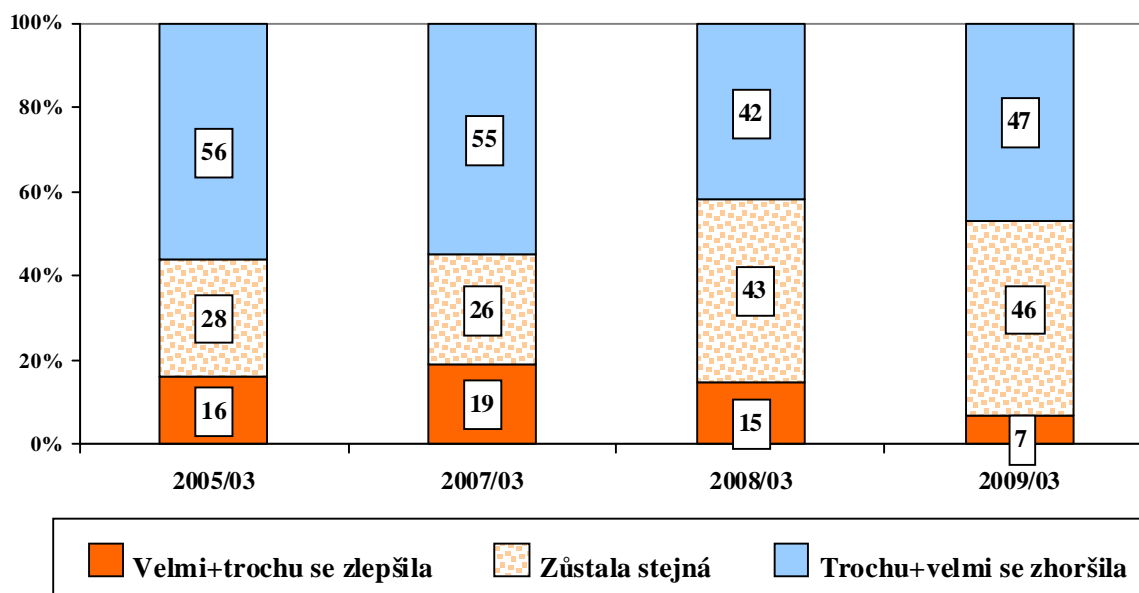

Pramen: STEM, Trendy 03/2009, 1276 respondentů

Ke zlepšení finanční situace došlo v uplynulém roce především mezi mladými lidmi a lidmi s vysokoškolským vzděláním, podnikateli, odbornými, ale i provozními pracovníky. Protože jde většinou o skupiny, které se spíše přiklánějí k politické pravici, nepřekvapuje, že do skupiny lidí, která si finančně polepšila, patří zejména příznivci ODS (13 %). Naopak zhoršení finanční situace svých domácností pociťují především střední a starší ročníky (nad 45 let), lidé s nižší úrovní vzdělání, důchodci a nezaměstnaní, ale také ženy v domácnosti a dělníci. Svými politickými názory se tato skupina řadí spíše mezi stoupence levicové ideologie a sympatizanty KSČM (mezi nimiž činí podíl této skupiny 66 %) či ČSSD (56 %).

V perspektivě posledních tří let jsou při hodnocení vývoje finanční situace domácností podstatně menší změny než při hodnocení makroekonomického vývoje. Oproti roku 2005 se v aktuálním výzkumu o polovinu snížil podíl domácností, jejichž finanční situace se zlepšila. Na druhé straně od roku 2005 rovněž klesl podíl lidí, kteří si finančně pohoršili. Výrazně (z 28 % v roce 2005 na současných 46 %) stoupl zastoupení skupiny lidí, jejichž finanční situace se nezměnila. Podíváme-li se na rozdíly mezi loňským a letošním rokem, pak se krize projevila především snížením podílu lidí, kteří si polepšili, a mírným nárůstem podílu občanů, jejichž finanční situace se nezměnila. O pět procentních bodů se zvýšilo rovněž zastoupení lidí, kteří si za uplynulý rok finančně pohoršili.

Názory na vývoj finanční situace domácností za posledních 12 měsíců v letech 2005 – 2009 (%)

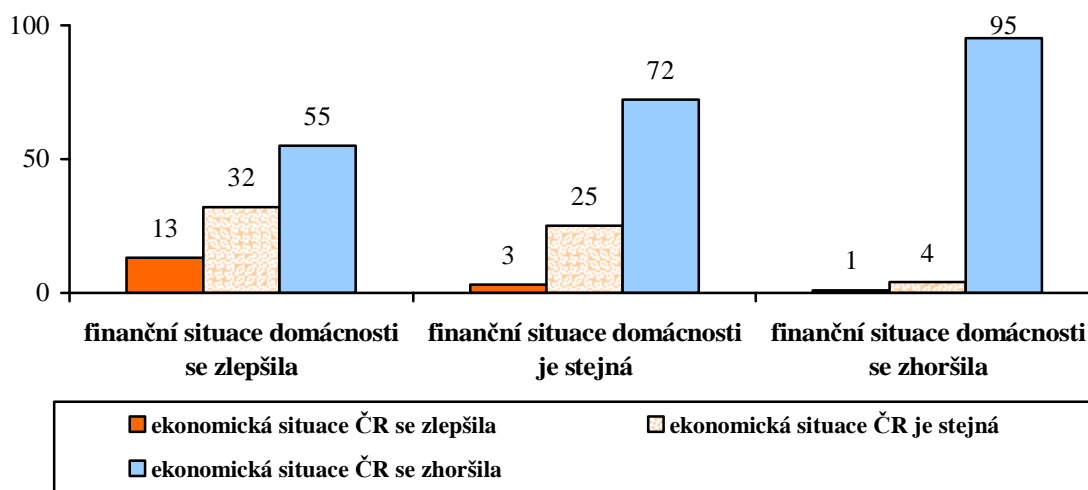

Pramen: STEM, Trendy 03/2005–03/2009

Odpovědi na otázku: „Myslíte si, že finanční situace Vaší domácnosti se v porovnání se situací před 12 měsíci: velmi zlepšila; trochu zlepšila; zůstala stejná; trochu zhoršila; velmi zhoršila.“

Z výzkumů víme, že lidé většinou posuzují makroekonomický vývoj země prizmatem své vlastní životní situace, tedy tím, jak se vyvíjela finanční situace jejich domácností. Platí to také v tomto aktuálním výzkumu – horší finanční situace velmi často ovlivňuje negativní pohled lidí na celkový vývoj naší ekonomiky (viz následující graf). Nicméně výrazné zhoršení ekonomické situace v naší zemi si ve značné míře (72 %) uvědomují také lidé, kteří ve vlastních domácnostech zatím nepocítli její bezprostřední dopady, a dokonce i polovina těch, kteří tvrdí, že si za uplynulý rok finančně polepšili (55 %).

Hodnocení vývoje ekonomické situace v České republice za uplynulý rok a hodnocení finanční situace domácností za stejné období(%)

Pramen: STEM, Trendy 03/2009, 1276 respondentů